

UCH SHOXLI NERV

1- Son Respublika Abu Ali Ibn Sino nomidagi Jamoat salomtligi
texnikumi 2-Umumkasbiy modullar kafedrası mudiri

Ubaydullaeva Gulshoda Axmatovna

Annotatsiya: Uch shoxli nerv-lotincha nervus trigeminus, bosh miya nervlarining V jufti bo'lib, yuz va bosh sohasining sezuvchanligini ta'minlovchi eng muhim nervlardan biridir. Shuningdek, u chaynashda ishtirok etuvchi ayrim mushaklarning harakat faoliyatini boshqaradi. Nerv "uch shoxli" deb atalishiga sabab — uning uchta asosiy tarmoqqa bo'linishidir: ko'z nervi (nervus ophthalmicus), yuqori jag' nervi (nervus maxillaris) va pastki jag' nervi (nervus mandibularis). Uch shoxli nerv Varoliy ko'prigi bilan miyachaning o'rta oyog'i oralig'ida joylashgan. Sezuvchi, harakatlantiruvchi va vegetativ nerv tolalaridan iborat.

Kalit so'zlar: Nervus, trigeminus, ophthalmicus, maxillaris, mandibularis, Varoliy ko'prigi

Аннотация: Тройничный нерв (лат. nervus trigeminus) — пятая пара черепных нервов и один из важнейших нервов, обеспечивающих чувствительность лица и головы. Он также контролирует двигательную активность некоторых мышц, участвующих в жевании. Название «тройничный» объясняется тем, что он делится на три основные ветви: глазной нерв (nervus ophthalmicus), верхнечелюстной нерв (nervus maxillaris) и нижнечелюстной нерв (nervus mandibularis). Тройничный нерв расположен между мостом Вароли и средней частью мозжечка. Он состоит из чувствительных, двигательных и вегетативных нервных волокон.

Ключевые слова: Нерв, тройничный нерв, глазничный нерв, верхняя челюсть, нижняя челюсть, мост Вароли.

Abstract: *The trigeminal nerve (Latin: nervus trigeminus) is the fifth pair of cranial nerves and is one of the most important nerves responsible for sensation in the face and head region. It also controls the motor function of certain muscles involved in chewing. The nerve is called "trigeminal" (meaning "three-branched") because it divides into three main branches: the ophthalmic nerve (nervus ophthalmicus), the maxillary nerve (nervus maxillaris), and the mandibular nerve (nervus mandibularis). The trigeminal nerve is located between the pons (Varolii) and the middle cerebellar peduncle. It consists of sensory, motor, and autonomic nerve fibers.*

Key words: *Nervus, trigeminus, ophthalmicus, maxillaris, mandibularis, Varoli bridge.*

Uch shoxli nerv miya ustunining ko‘prik (pons) qismidan boshlanadi. Uning tarkibida sezuvchi va harakatlantiruvchi tolalar mavjud. Sezuvchi qismi yuz, og‘iz bo‘shlig‘i, burun bo‘shlig‘i, tishlar va boshqa anatomik tuzilmalardan sezgi impulslarini markaziy nerv tizimiga olib boradi. Uch shoxli nervning sezuvchi tuguni uch shoxli nerv tuguni (ganglion trigeminale yoki Gasser tuguni) deb ataladi. Ushbu tugundan nervning uchta asosiy tarmog‘i ajralib chiqadi.

Uch shoxli nervning asosiy vazifalarini ikki guruhga ajratish mumkin:

1. Sezuvchi vazifa.

Yuz va boshning ayrim qismlaridan og‘riq, harorat, teginish va bosim haqidagi axborotni markaziy nerv tizimiga yetkazadi. Tishlar, og‘iz bo‘shlig‘i va burun bo‘shlig‘idan keluvchi sezgi impulslarining katta qismi ham uch shoxli nerv orqali uzatiladi.

2. Harakatlantiruvchi vazifa.

Asosan pastki jag‘ nervi orqali chaynash mushaklarining faoliyatini boshqaradi. Shu sababli uch shoxli nerv chaynash jarayonida muhim ahamiyatga ega.

Uch shoxli nerv bilan bog‘liq kasalliklar orasida uch shoxli nerv nevralgiyasi (trigeminal nevralgiya) alohida ahamiyatga ega. Bu holatda yuzning nerv

ta'minlaydigan sohalarida to'satdan paydo bo'ladigan, qisqa davom etuvchi va kuchli og'riq xurujlari kuzatilishi mumkin.

Og'riq ko'pincha yuzning ma'lum bir qismida paydo bo'ladi va chaynash, gapirish, yuzga tegish yoki tish yuvish kabi kundalik faoliyatlar bilan qo'zg'alishi mumkin. Kasallikning sababi ayrim hollarda nervga qon tomirning bosimi, boshqa holatlarda esa nerv tizimiga ta'sir qiluvchi kasalliklar yoki boshqa sabablar bilan bog'liq bo'lishi mumkin.

Uch shoxli nerv bosh va yuz sohasining sezuvchanligini ta'minlash hamda chaynash jarayonini amalga oshirishda muhim rol o'ynaydi. Uning uchta asosiy tarmog'i — ko'z nervi, yuqori jag' nervi va pastki jag' nervi — yuzning turli anatomik qismlarini innervatsiya qiladi. Nervning anatomiyasi va funksiyasini yaxshi bilish nevrologiya, stomatologiya, otorinolaringologiya va boshqa tibbiyot yo'nalishlarida katta amaliy ahamiyatga ega.

FOYDALINGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Ibrohimovich A. H. MODERN FACTORS FOR RAISING STUDENT-YOUTH INNOVATIVE THINKING IN THE HIGHER EDUCATION //American Journal of Pedagogical and Educational Research. – 2023. – T. 15. – C. 202-206.
2. A.G'.Ahmedov,G.X. Ziyamutdinova "ANATOMIYA,FIZIOLOGIYA VA PATOLOGIYA" Toshkent uchinchi nashr
3. A.Sh.Xurramov "ODAM ANATOMIYASI VA FIZIOLOGIYASI" Termiz-2021
4. Sagatov.T.A, Mirsharapov.U.M,Shamirzaev.N.H,Axmedov.J.M "ODAM ANATOMIYASI FANIDAN O'QUV USLUBIY MAJMUA" Toshkent-2017